

**VIRKELIGE
VISIONER**

Viborg Stiftsbog 2015

»Virkelige visioner«
Viborg Stiftsbog 2015

Udgivet af:
Viborg Stift
Domstræde 1 · 8800 Viborg
Tlf. 8662 0911
www.viborgstift.dk

Redaktion:
Ole Blume
Henning Kjær Thomsen

Fotos:
Ole Blume
Gitte Volsmann
Hans Jørgen Hansen
Henrik Vinter Krogh
Simone Lundquist

Layout & tryk:
Videbæk Bogtrykkeri A·S

ISBN: 978-87-91376-75-7

Forord »Mål og fælles ansvar for at fremme kirkens virke i Viborg Stift«	
af Henrik Stubkjær	4
»Brug de givne anledninger« af Ole Blume	11
»Kirken på landet« af Ole Blume	16
»Styrk kirkens forhold til de unge« af Ole Blume	22
»Teologisk Voksenuddannelse« af Henning Kjær Thomsen	29
»Reformationsjubilæet 2017 i Viborg Stift« af Henning Kjær Thomsen	33
»Kirke i virkeligheden« af Hanne Baltzer	39
»Inspiration til kommunikation« af Sigrid Marcussen	41
»Jordnær formidling af et himmelsk budskab« af Hanne Baltzer	42
»Viborg er det naturlige pilgrimscentrum« af Hans Jørgen Hansen	45
»Tag hånd om samarbejdet og hinanden« af Ole Blume	53
Vejviser Viborg Stift 2015	
Stiftsøvrighed / Stiftsrådet	59
Stiftsadministrationen	60
Stiftskonsulenterne	62
Provstierne	63
Stiftsudvalgene	65

Mål og fælles ansvar for at fremme kirkens virke i Viborg Stift

Af biskop Henrik Stubkjær

Nu er det lige godt et år siden, jeg blev bispeviet i Viborg Domkirke. En helt uforglemmelig oplevelse, som jeg stadig lever på og ofte tænker tilbage på med glæde og taknemmelighed.

Hvilket privilegie at blive modtaget i sit nye embede af repræsentanter fra alle menigheder i stiftet samt af dets præster og provster, som nu er blevet mine nærmeste samarbejdspartnere, og af biskopper fra hele Norden og under bøn og håndspålæggelse, salmesang og taler i både kirke og på rådhus at blive indlemmet i fællesskabet her i Viborg Stift!

***Dette kan vi takke dem,
som gik foran os for.***

I det forløbne år har jeg haft mulighed for at besøge rigtig mange menigheder og kirker – til både gudstjenester, festligheder, foredrag og på tilsyn. Tak for jeres måde at modtage mig på, og tak for jeres måde at åbne jeres fællesskaber på. Det varmer og fylder mig med glæde og håb.

Der er flere markante træk, som jeg har lagt mærke til, og som også ligger som forudsætningen bag de 8 visioner – eller mål, som vi har defineret her i det forløbne år. Det er det store engagement, som er rundt i sognene. Hvor har jeg mødt mange dedikerede mennesker, der brænder for kirkens budskab og for at fremme kirkens liv og vækst. Et andet markant træk, som jeg har mødt, er den brede interesse og opbakning til kirken – både fra politikere, skoler, medier, organisationer, virksomheder etc. Det opleves som om, at kirken tænkes med på en naturlig måde, når der skal træffes beslutninger, og når der arbejdes med at fremme livet i vores område.

Dette kan vi takke dem, som gik foran os, for. De har skabt respekt om kirken og rakt stoffen videre til os, som nu står med opgaven med at forkynde evangeliet, undervise, vise omsorg for mennesker i nød og drive mission både her og ude i verden.

Hvorfor skal vi arbejde med mål?

Når vi har valgt at tydeliggøre nogle indsatsområder gennem de 8 visioner, er det for at pege på områder, hvor man rundt i sognene allerede har godt fat. Nogle områder, hvor vi kan se, at vi har gode muligheder for at brede evangeliets budskab ud og områder, hvor vi kan styrke fællesskabet omkring de lokale kirker. De 8 visioner repræsenterer altså områder, hvor der lige nu i disse år øjnes stor interesse. Det er områder, som har national bevågenhed, og hvor vi fra Viborg Stift også kan hente både erfaringer og midler på landsplan.

Vi har valgt at fokusere på de 8 områder for at pege på disse åbninger og for at pege på, at her er der mulighed for at lære af andre, som allerede sidder med succeser og gode erfaringer inden for disse områder. Vi vil gerne styrke læringen mellem sognene, og samtidig lægges der også op til øget samarbejde mellem sognene, og mellem distriktsforeningerne, provstierne, stiftsrådet og menighedsrådene.

Den art arbejde med veldefinerede mål og visioner betyder også, at vi i åbenhed kan prioritere vore indsatser og de penge, som vi har til rådighed. Når både stiftsråd, provstier og de enkelte sogne går sammen, så kan vi faktisk løfte ret store indsatser til et niveau, hvor de også bliver synlige for alle dem, som ikke har deres daglige kontakter med kirken.

Endelig har det også den positive virkning, at vi ved at følge udviklingen inden for de 8 områder kan tydeliggøre, at der faktisk sker rigtig meget, og at vi rundt i sognene hele tiden afprøver nye måder at nå ud med evangeliet, og på at styrke vores lokale fællesskaber. Nogle af de 8 visioner vil være i fokus i mange år, andre er bundet til bestemte begivenheder, og vil have et begrænset fokus. Men tilsammen er de med til at tegne et billede af, hvad der optager os i kirken i Viborg Stift, og de er med til at gøre os spillbare i forhold til kommuner og folkelige foreninger, som arbejder i samme retning som os, og hvor et samarbejde vil kunne skabe endnu mere liv og vækst i sognene.

Hvordan er det så gået?

Overordnet set er der sket rigtig meget i det forløbne år. Både på sogne- provsti- og stiftsplan har der været fokus på at fremme arbejdet med visionerne. Og i forhold til flere af dem, er der nu sat konkrete projekter:

1. BRUG DE KONKRETE ANLEDNINGER

Vi oplever en åbenhed over for kirke og kristendom, som vi slet ikke så for blot 10 - 15 år siden. Når vi inviterer til babysalmesang eller sorggrupper eller lignende, så er interessen stor. Det skal vi være opmærksomme på, og bruge de anledninger, som gives os til at være til stede, så kirken opleves relevant i menneskers dagligdag.

Erfaringer med markeringen af 70-året for Danmarks befrielse er gode. Rundt i stiftet havde mere end 50 sogne grebet ideen, og gjort brug af det fremragende inspirationsmateriale, som stiftsrådets gudstjenesteudvalg havde udarbejdet. I Domkirken kom 800 mennesker for at mindes de frihedskæmpere, som satte livet på spil for den frihed, vi i dag nyder godt af - og for at samles om de værdier, de kæmpede for dengang, og som vi i dag nu må værne om.

Efter terrorangrebene i København og Paris var flere kirker også hurtigt ude og blev steder, hvor mennesker møder op, når livet bliver for uoverskueligt til, at vi kan rumme det alene. Og der er stadig flere, som følger op på dåb, konfirmation, bryllup og begravelse med tilbud om fællesskab i sognets ramme.

VISIONER

2. STYRK LIVET I LANDSOGENE

Også på dette område er der sket rigtig meget. Vi afholdt den store konference »Kirken på landet« i Roslev i Salling. Flot besøgt, og mange ideer kom ud af denne konference. Et idehæfte til menighedsrådene vil blive udarbejdet. Der kom også et samarbejde mellem Ålborg, Ribe og Viborg stifter, hvilket betyder, at vi fra Viborg stift nu har to præster og en provst, som med deres 3 måneders studieorlovs indgår i en gruppe, ledet af en akademisk medarbejder fra Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter. Salling Provsti er valgt til et treårigt udviklingsprojekt sammen med Kirkefondet. To sogne er med i et andet udviklingsprojekt med konsulent Ole Kamp, hvor der skal arbejdes med nye måder at bruge lejlighedskirker på. Der er fokus på samarbejdet med bl.a. Landdistrikternes Fællesråd omkring styrkelsen af livet lokalt. Og nye konferencer med emner som præsteboliger og kirkegårde er under forberedelse.

3. STYRK KIRKENS FORHOLD TIL DE UNGE

Under dette punkt er der arbejdet med et helt konkret projekt, som er udarbejdet af stiftets SUK udvalg (Samarbejdsforum Unge og Kirken). Forslaget går ud på at lave en mobil »ungdomskirke« - en form for lastbil, hvor der er tilknyttet en ungdomspræst og en kirkemusiker, som kan køre ud til konfirmandhold, skoler, efterskoler, konfirmandklubber, FDF, KFUM og KFUK, IM klubber m.m., og sammen med den lokale præst eller klubledere lave gudstjeneste-workshops. Stiftsrådet har bevilget penge til projektet, og samtidig har man en ansøgning inde hos Y's Mens klubberne, for at blive deres næste regionsprojekt. Nu kan vi blot håbe, at det lykkes!

4. STYRK DEN TEOLOGISKE VOKSENUNDERVISNING

Vi har gennem de seneste årtier oplevet et stort traditionstab. Det er der rigtig mange sogne, som i mange år har arbejdet bevidst på at gøre noget ved. Gennem stiftsrådets uddannelsesudvalg har emnet også haft høj prioritet på stiftsplan. Med ansættelsen af tidligere rektor på Pastoralseminariet i Århus, Henning Thomsen, som Teologisk Stiftskonsulent styrker vi yderligere den teologiske voksenundervisning. Henning Thomsen er allerede i gang med forløb for både provster, præster, menighedsrådsmedlemmer og ude i diverse kirkehøjskoler etc.

5. MARKERINGER I FORHOLD TIL REFORMATIONSJUBILÆT 2017

Rundt i hele stiftet vil der over de næste par år for alvor blive sat fokus på Reformationen – hvad var det, som teologisk var på spil, og hvad vil det sige at være evangelisk-luthersk kirke i dag? Som det kan læses andet sted her i Årbogen, så kommer Viborg stift til at stå centralt i denne fejring.

Reformationsgudstjenesten den 31. oktober i Lemvig var startskuddet, og Luther-modulerne for menighedsrådsmedlemmer er allerede i gang med stor succes.

VISIONER

6. KOMMUNIKATION

Forkyndelse er kommunikation - derfor skal der konstant arbejdes med at styrke vores kommunikation i Kirken. Der foregår utrolig mange spændende ting i sognene, som fortjener at blive delt med endnu flere. Vi skal være stærkere på de sociale medier, og det arbejdes der målrettet med. Kommunikationsudvalget arbejder med at lave en ny kommunikationsstrategi. Stiftets hjemmeside er blevet opgraderet, og får nyt layout. Vi er kommet på Facebook, og når derigennem langt flere end hidtil. De 8 visioner er blevet grebet af TV Midt/Vest, som laver 5 udsendelser i efteråret 2015 med titlen »Folkets Kirke«, hvor de skildrer arbejdet med flere af visionerne. I foråret 2016 kommer 5 nye udsendelser. Virkelig gode udsendelser, som sendes på Mokka, og som kan hentes og ses på TV Midt/Vests eller Viborg Stifts hjemmeside.

7. VIBORG SOM DANSK PILGRIMSBY OG -STIFT

Flere og flere går pilgrimsvandring - flere tusinde danskere tager hvert år til Spanien og går på Caminoen. Og det samme billede tegner sig for Hærvejen ned midt gennem Viborg Stift. Nu er der pilgrimsherberger for hver 20 km. helt fra Viborg til Flensburg, og nye åbner nord for Viborg. Sammen med Viborg byråd arbejdes der med tanker om at etablere et pilgrimsherberg nær Domkirken. Rundt i mange landsogne vil disse vandrere kunne skabe nyt liv i kirkerne og lokalområdet, som det er sket i Thorning, hvor menighedsrådet og en gruppe frivillige har etableret et herberg. På sigt er det målet at oprette en gruppe, som skal arbejde med at udvikle pilgrimstanken ind i vores evangelisk-lutherske kirke, og måske igen få en pilgrimspræst ansat til at organisere modtagelsen af de mange pilgrimme, som allerede i dag besøger vore kirker.

8. TRIVSEL BLANDT MENIGHEDSRÅDS- MEDLEMMER, PRÆSTER OG KIRKEFUNKTIONÆRER

Også på dette område er der allerede sket rigtig meget. Alle provstier har nu HR-konsulenter, som kan hjælpe menighedsrådene med vejledning omkring personaleledelsen. Introduktionen af nye præster er styrket. Der arbejdes på flere fronter på at gøre præstestillingerne mere attraktive, der har været et vellykket besøg på Stiftet af 22 studerende fra Pastoralseminariet, og nu åbnes der snart for muligheden for teologistuderende for at komme i mini-praktikker hos præster i stiftet.

Målene og visionerne udgør konkrete indsatsområder, hvor der har været et ekstra fokus. Og som det ses, har det givet mange konkrete resultater. Det overordnede mål er stadig at møde mennesker med evangeliet og at styrke menighedernes fællesskab. Resultatet af vore kirketællinger tyder også på, at vi er på rette vej. Det viser, at det gennemsnitlige antal er stigende.

*Borgmester Torsten Nielsen
taler på torvet.*

Brug de givne anledninger

Af mediekonsulent Ole Blume

Den 14. og 15. februar 2015 blev Danmark ramt af terror. Det fyldte rigtig meget i medierne, og det gjorde det, fordi det er meget alvorligt, men også fordi det sker meget sjældent. Det er 30 år siden, det sidst skete i Danmark. Vi sad som nation og fulgte hændelserne ved Krudttønden og den jødiske synagoge i København den weekend i februar.

Tal om det

I Viborg kiggede Simone Lundquist også med på tv-skærmen, og hun valgte mandag formiddag at lade tanke blive til handling. Ganske vist er der en vis geografisk afstand til København, men derfor kunne en markering af sympatien med de involverede og pårørende til terrorofrene godt være på sin plads på den anden side Storebælt- og hvorfor skulle det kun være i Herning og Holstebro, at man mindedes begivenhederne, tænkte hun videre. Hvad med Viborg? Skal vi ikke også stå sammen?

Hun så på facebook, at nogen efterlyste et sted at gå hen i Viborg for at mindes terrorofrene, og da tog hun som privatperson en rask beslutning. Via mobiltelefonen åbnede

hun en ny gruppe på facebook under begivenheder og skrev: Lad os mødes på Hjultorvet i aften kl. 20 til et mindearrangement!

Der blev bakket op i Viborg

Dette initiativ bevirkede, at mandagen blev travl og hektisk for Simone Lundquist. Hun havde i sit stille sind håbet på omkring 30 deltagere, der ville komme og deltage i et minuts stilhed for terrorofrene, men flere og flere meldte tilbage, at de gerne ville deltage. Antallet passede faktisk 150, der meldte deres ankomst på Hjultorvet.

En ny person trådte hjælpende til og tilbød at skaffe fakler, så sympatien også kunne vises på denne måde, og der blev også rettet henvendelse til borgmesteren, der aflyste et planlagt møde og i stedet lovede at komme på Torvet og sige et par ord.

DR Radio Midt & Vest havde også set og fulgt invitationen på facebook og inviterede Simone til at komme i studiet til et indslag i radioens eftermiddagsprogram.

- Det var noget grænseoverskridende, forklarer Simone, men min mand overtalte mig til at sige ja, og så kunne jeg også lige nå at besøge min far, der netop lå på sygehuset i Holstebro.

“... da tog hun som privatperson en rask beslutning.”

Masser af mennesker

Tallet på facebook holdt slet ikke, for kl. 20 var Hjultorvet i Viborg tæt pakket med mennesker. Der var mindst 400 til at lytte til borgmesterens tale, og der blev holdt 1 minuts stilhed.

Og med tændte fakler foreslog borgmesteren, at de mange mennesker gik mod Domkirken, der i al hast var blevet åbnet for de mange mennesker. Der var hverken kirkebetjening eller organist til stede, men den lokale ungdomspræst Trine Hostrup Dahl holdt en kort appel, ligesom der blev bedt en bøn og sunget et par salmer a capella.

Det var stærkt og stemningsfuldt og mindeværdigt – ud fra en uselvisk handling via facebook.

1945 - 4. maj - 2015

I år var det 70 år siden Danmarks befrielse, og det blev også en mulighed for at udnytte en given anledning.

Fra stiftet blev der via skrivelse fra biskop Henrik Stubkjær opfordret til at markere friheden med kirkeklokkeringning netop kl. 20.36 den 4. maj og efterfølgende forlænge morgenringningen den 5. maj, som man også gjorde i 1945.

Og friheden blev markeret rigtig mange steder. Kirken kendte her sin besøgstid.

Frihedsbudskabet blev også tilbudt som lyd-fil via stiftets hjemmeside, pr. cd eller mail, og mange sogne benyttede muligheden for at genhøre den danske stemme fra speakeren, Johannes G. Sørensen, der afbrød dagens nyheder på BBC og proklamerede det kendte budskab:

»I dette øjeblik meddeles det, at Montgomery har oplyst, at de tyske tropper i Holland, Nordvesttyskland og i Danmark har overgivet sig. Her er London. Vi gentager: Montgomery har i dette øjeblik meddelt, at de tyske tropper i Holland, Nordvesttyskland og Danmark har overgivet sig«.

Danmark atter frit

Hver gang man genhører frihedsbudskabet sendt fra BBC d. 4. maj 1945 kl. 20.36 mærker man frihedens glæde i sindet. Det er nu 70 år siden, og stadig er der mange som fra tidlige barneår eller som unge kan huske den aften og det budskabs betydning. Vi, som er født siden, mærker også glæden springe frem.

I 70 år har der ikke været krig på Danmarks jord. Det er der grund til at glædes over og

sige tak for, og i Danmark falder forår og denne frihedsdag sammen og frihedssangen forener dette, når vi synger Mads Nielsen: »En lærke letted' og tusind fulgte«.

Således også i år på en lun 4. maj med mange deltagende mennesker rundt i sognene.

Våbenhulen ved Rydhave Slot

I Rydhave Skov holdt den lokale frihedskæmpergruppe til under 2. verdenskrig. De samledes i en hule, og her har Hjemmeværnsgruppen Rydhave hvert år inviteret til en markering af 4. maj og frihedskæmpernes indsats.

I år gik Rydhave Slots Efterskole og alle kirker i den tidligere Vinderup Kommune sammen om et jubilæumsarrangement, og det blev et sandt tilløbsstykke. Som en folkevandring ad skovvejen mod frihedskæmperhulen vandrede 4-500 mennesker for at deltage i mindehøjtideligheden med tale af forfatter Jørgen Hartung Nielsen, Ejsing, og fællessange.

Derefter fulgtes deltagerne til foredragssalen på slottet til en kort gudstjeneste, der blev ledet af sognepræst Gertrud Bangshøj, Vinderup. Der var lægmandslæsninger og salmesang, og kl. 20.36 blev frihedsbudskabet fra BBC afspillet.

Derefter kunne man høre sognenes klokkeringning fra alle kirkerne, hvorefter aftenen sluttede med et smukt syn i form af flere hundrede levende lys i vinduerne på Rydhave Slot.

**“Modstandsfolkernes indsats
må ikke blive glemt.”**

Frihedsuge i Gjellerup

I Gjellerup sogn var det sognepræst Inge Marie Kirketerp Hansen, der koordinerede sognets markering af 70-året for Danmarks befrielse.

Som optakt blev der inviteret til to foredrag. Først fortalte Sofia Kuperman, der er datter af to overlevende jøder, om sit liv i skyggen af Holocaust og stærkt mærket af forældrenes oplevelser under krigen. Andet foredrag var ved sognepræst i Assing, Alfred Kirketerp, der hjalp tilhørerne ind i et møde med de danske modstandsfolk gennem fortælling og oplæsning af afsnit fra flere af de danske modstandsfolks afskedsbreve.

Foredragene ledte frem til kulminationen på befrielsesjubilæet, som fandt sted 4.-5. maj. Først med befrielsesgudstjeneste i Gjellerup Kirke den 4. maj om aftenen, og den 5. maj om aftenen var der alsangsaften i Agroskolens hal i Hammerum.

Inge Marie Kirketerp Hansen fortæller, at alsangen netop hørte besættelsestiden til.

- Man mødtes rundt omkring i forsamlingshuse, i kirker, på skoler, på marker og i parker og sang. I kærlighed til det danske sprog

og som udtryk for fællesskab. Ja, alsangen blev en slags sunget modstand mod tyskerne.

Alsangsaftenen indeholdt ligesom besættelsestidens alsangsstævner en række danske fædrelandssange, men der blev også tid til fortællinger om livet og hverdagen under krigen. For som Inge Marie Kirketerp Hansen sagde forud for alsangsstævnet:

- Modstandsfolkernes indsats må ikke blive glemt, og derfor skal vi blandt andet høre om den unge modstandsmand Orla, som måtte give sit liv for sit fædreland i en alder af ikke mere end 18 år.

Befrielsesfejring

Men Rydhave-markeringen og de fire arrangementer i Gjellerup var blot nogle af mange arrangementer, hvor kirken i år alene eller i samarbejde med andre aktører fik markeret 70-året for Danmarks befrielse.

70 år er lang tid, og der er ikke mange tilbage, som kan fortælle om besættelsestiden i Danmark og om krigen mod tyskerne. Med der var stor opbakning til at værne om vores fælles historie og Danmarks frihed. For det er ikke en selvfølge. Vi må huske hinanden på det, så der aldrig igen må komme en 9. april.

Og forhåbentlig bliver der lejlighed til at markere og bruge de gode anledninger, der ganske givet også kommer i 2016 og de følgende år.

*Mindegudstjeneste
på Rydehave Efterskole.*

Ryde Kirke.

Vision:
Styrk livet i
landsognene

Kirken på landet

Af mediekonsulent Ole Blume

Med ordene: »Der var så dejligt ude på landet«, indleder H C Andersen sit eventyr om Den Grimme Ælling og fortsætter med at beskrive en sommeridyl med grøn havre på markerne, hø i stakke i engen, hvor storken går og snakker ægyptisk.

Men det var dengang - tænker nogle.

Nu oplever mange landsbyer, at idyllen krakelerer. Butiksdøden rammer landsbyen. Den ene butik efter den anden drejer nøglen om og lukker. Ingen købmand mere, og skolen nedlægges på grund af for lavt børnetal. Den positive stemning fra H. C. Andersens idyl er desværre afløst af negative tendenser rundt om i landsognene.

“ Ildsjæle er kendetegnet af, at de hellere handler ...

Kirken er stadig en mulighed

Derfor er en direkte indsats for landsbykirken én af biskoppens indsatspunkter og visioner, og derfor blev der den 20. juni inviteret til konferencen »Kirken på landet« i Sallinghallen i Roslev. Her var det ønsket at sætte skub i sognene, fordi vi som kirke er den folkelige enhed, der når ud i alle kroge og afkroge af Danmark. Og det gode liv bliver endnu bedre, når kirken blander sig. Især hvis det får folk til at lave fælles initiativer til glæde og gavn for alle i sognet.

Ildsjæle er kendetegnet af, at de hellere handler end venter på teoretikers langsommelige udmeldinger om stort og småt! Hvad gør kirken i forhold til de tyndt befolkede områder? Kirken vil gerne tænke med! I stedet for at resignere er der masser af muligheder for samarbejde.

Biskoppen bød velkommen til konference

- Det vi vil med konferencen her er, at sætte landdistrikterne og landsognene endnu hø-

jere op på dagsordenen, sagde biskop Henrik Stubbkjær ved åbningen af konferencen.

Landsognene er oftest på dagsordenen, men med negativ fokus. På Salling-konferencen vil vi i stedet vælge en positiv vinkel til dette vigtige emne.

-Fra kirkens side er vi klar til nye udfordringer med vores netværk. Hvert eneste menneske er unikt - både i byen og på landet. Vi har aldrig haft flere stressede og ensomme mennesker. Vi er klar med både ansatte og frivillige medarbejdere, lød det fra biskoppen.

Men der findes ingen patentløsning. Derfor er konferencen startskuddet på vidensindsamling og inspiration til en idébank.

-Kirkefonden byggede for 100 år siden nye kirker i København. Nu er tiden inde til, at vi bygger i landsognene med levende stene, lød det fra biskoppen som optakt på konferencedagen.

Klædt på til at hjælpe lokalt

Folkekirken på landet består af mange passionerede ildsjæle! Det viste konferencen den 20. juni, hvor godt 200 menighedsrådsmedlemmer, præster og andre med interesse for kirken på landet mødte op i Roslev. Dagen var præget af indlæg fra eksperter, inden de fremmødte fik lejlighed til at shoppe rundt i

Pointer kort fortalt

- Folkekirken er det mest fintmaskede netværk i Danmark overhovedet. Ingen andre når så langt ud, som kirken gør, hvilket giver kirken en enorm lokal viden.
- Diakoni i sin enkleste form er, når mennesker arbejder sammen om at hjælpe andre i lokalsamfundet.
- Kirken ønsker at være aktivt til stede. Derfor handler det også om at finde frem til de bedste initiativer med størst potentiale i det enkelte sogn og måske koble kirken på de folkelige fællesskaber, der er i forvejen.
- Tænke kirke og lokalsamfund som et fællesskab, en enhed.
- Inspirerende mangfoldighed, engagement og medborgerskab bør være nøgleord i kirken på landet.

en række workshops, hvor man kunne udveksle ideer og få ny viden med hjem.

Flere ideer blev nedfældet, og de vil også udgøre en idebank i Viborg Stift, som man kan trække på efterfølgende.

“På landet har kirken det som blommen i et æg!”

Som den eneste aktør er kirken ude i alle kroge og afkroge af Danmark, og dette fint-maskede net af holdning og engagement skal kirken bruge. Den har jo netop dybe rødder i de danske landdistrikter, hvor mennesker i generationer har hjulpet hinanden. Her har præst, menighedsråd og kirkens øvrige ansatte været aktive spillere på den lokale scene rigtig mange steder - ofte med det formål at sætte medmennesket i centrum. Det gode liv bliver endnu bedre, når kirken blander sig. Især hvis det får folk til at lave fælles initiativer til glæde og gavn for alle i sognet.

Gode indlæg fra ildsjæle

Formiddagen blev præget af indlæg fra sociologer, statistikere, bygningsinspektører og ikke mindst ildsjæle, der hver især kunne berette om muligheder frem for forhindringer.

Sociolog Peter Lüchau slog fast, at der er store forskelle mellem land og by. Landdistrikterne er langt bag ud på alle områder bortset fra et: Kirken. På landet har kirken det som blommen i et æg! Ingen andre når så langt ud, som kirken gør. Kirken er et stærkt redskab at have i ryggen, hvis man vil skabe samarbejde lokalt.

Sociolog Steen Marquard Rasmussen fortalte, at Landsforeningen af Menighedsråd er i gang med at kortlægge, hvordan vilkårene er på landet. Statistisk er 54% af landets 2180 sogne defineret som et landsogn med under 1000 indbyggere. Her bor i dag 13% af Danmarks befolkning. Til gengæld er kirkegangen størst i landdistrikterne, hvilket bør udnyttes positivt.

Teolog Marie Hedegaard Thomsen ligeledes fra Landsforeningen af Menighedsråd havde suppleret kirkestatistikkerne ved at interviewe brugerne. Samtaler med forskellige foreninger i sognene viser, at man samarbejder på landet, hvis det giver mening.

Kirkerne er Danmarks Akropolis lød det fra Kgl. bygningsinspektør Niels Vium, der talte varmt for vedligeholdelse af de 2350 kirker i Danmark. Han slog desuden fast, at de bedste og fineste kirker ligger i udkantsområder.

Man skal ud til kanten for at komme ind til kernen, lød det fra tidligere professor Viggo Mortensen, der fortalte om sin bog, Oprør fra udkanten, hvori han sammen med Finn

Slumstrup appellerer til, at der kommer liv ind i kirkerne.

Vreden og frustrationen over, at ingen tager udkantsDanmark alvorligt, må kræve en offensiv indsats. Det er sammenhængskraften, der står på spil, og her har kirken en rolle at spille og bruge hjemmebanefordelen ved at kende til frivillige, der vil yde en indsats. De mange lægfolk kan være et uudnyttet potentiale i kirkens arbejde.

Steffen Damsgaard, formand for landdistrikternes fællesråd slog et slag for at sætte kirke og foreningsliv i spil og være åben for samarbejde om faciliteter og tænke kirkerummet brugt til andet end gudstjenester, fordi et levende lokalsamfund skabes af et samarbejde mellem alle aktører, mens Birgitte Graakjær Hjort, leder af Folkekirkens Videnscenter, gerne ville være med til at indsamle viden og føre lokale initiativer videre på nationalt plan.

Workshops og erfaringsudveksling

Dagen sluttede med, at de fremmødte fik lejlighed til at shoppe rundt i en række workshops, hvor man kunne udveksle ideer og drøfte forskellige konkrete forslag.

Nu samles konferencens indtryk og forslag i en fælles idebank til landsognene, og derudover har biskoppen også et andet mål.

- Vi vil forsøge at udnytte det momentum, vi har lige nu, og kontakte politikerne og holde dem op på deres valgløfter om at opprioritere landdistrikterne, lyder det afslutningsvist fra biskoppen.

Der ER så dejligt på landet

Konferencen var startskuddet - de kommende år kræver fortsat arbejde for udvikling af landsognene i stedet for at lytte til talen om afvikling! Og vi er på vej.

I november offentliggjorde Europa-kommisionens statistiske kontor, Eurostat, resultatet af en undersøgelse i 32 europæiske lande. Danskere bosat i landområder er de mest tilfredse i Europa. Korte afstande, et godt fællesskab og personlig frihed er de primære forklaringer.

Styrk kirkens forhold til de unge

Vision:
Styrk kirkens
forhold til de unge

Af mediekonsulent Ole Blume

Sogne- og ungdomspræst står der på dørskiltet uden for Mia Wriedts kontor i Holstebro. Fra kontoret er der udsigt ud over torvepladsen ved Holstebro Kirke, men det er ikke blot byens røde murstenskirke, der er i Mia Wriedts tanker.

Sammen med sognepræst Asger Pedersen, Borbjerg og Finn Andsbjerg fra Folkekirkens Konfirmandcenter har hun tænkt store tanker for kirken og de unge. Kan der findes en samlende mulighed for unge på tværs af sogne? Kan den eksisterende kirkebygning gøres til nutid? Hvordan skal man tænke Ung-K anno 2015?

Trailer Church

Håbet og ønsket er, at der kommer en Trailer Church til Viborg Stift - og denne tanke bakes yderligere op af biskop Henrik Stubbkjær i rækken af visioner.

Mia uddyber planerne:

- Trailer Church er faktisk en stor lastbil, der skal indrettes som en transportabel kirke. Vi

har fået lavet beregninger og arkitekttegninger til projektet, og første trin er nu at få sikret økonomi til driften. Når det er på plads, må vi i gang med at søge støtte rundt omkring fra fonde og lignende til indkøb af en stor lastbil og indretningen heraf.

I gamle dage byggede Kirkefondet nye kirker og vandrekirker rundt omkring i landet, hvor der var behov for en kirke. Nu kunne det være en spændende chance og mulighed for Kirkefondet til også at være med til at tænke nyt med denne Trailer Church.

Initiativgruppen har spurgt i Haderslev Stift og Ribe Stift, om der kunne etableres et samarbejde om ideen, da de tre stifter ligner hinanden i geografi, ligesom ingen af stifterne har en særlig kirke for de unge. Men desværre er der ikke økonomisk opbakning fra de to andre jyske stifter til tanken og ideen om en kørende ungdomskirke, der kan være med når og hvor de unge samles og mødes.

Planen er, at der til bilen knyttes en musiker og en præst, og til spørgsmålet om chaufførjobbet, lyder det optimistisk fra ungdoms-

præsten, at der ganske givet kan findes frivillige med stort kørekort.

Præster med særlige funktioner

Foruden sognepræster er der i folkekirken ansat forskellige funktionspræster, der kan opdeles i 4 overordnede kategorier:

1. Præster i sundhedssektoren – herunder hospitals- og hospicepræster.
2. Arresthus- og fængselspræster.
3. Værnspræster, der arbejder i forsvaret.
4. Initiativpræster, der inkluderer studenterpræster, korshærpræster, gadepræster, pilgrimspræster, børne- og ungdomspræster samt migrantpræster.

Til sidstnævnte gruppe hører altså ungdomspræsterne, som der er 4 af i Viborg Stift, og ingen af disse »kategori 4-præster« er tilknyttet en bestemt organisation, men arbejder primært på eget opsøgende initiativ.

Visionerne om at styrke kirkens forhold til de unge passer dermed fint som en udfordring for en ungdomspræst.

Og glædeligvis oplever Trine de unges tillid og ønske om samtaler.

Ungdomspræst Trine Hostrup Dahl, Viborg, fortæller, at hun oplever masser af eksempler på, at hun er med til at styrke de unges forhold til kirken!

- Alene det forhold, at jeg som præst har fast adgang til skolerne og gymnasier og handelsskolen - og at lærere og ledelse tænker mig ind i deres undervisning og som tilbud til de unge om samtaler! Det fylder - og er det »lange, seje træk« i min hverdag.

Og glædeligvis oplever Trine de unges tillid og ønske om samtaler og en hjælpende hånd, for eksempel i situationen med mindeaftenen for terrorangrebet i København. Da var det de unge og ungdomspræsten, der satte scenen i Viborg.

I Lemvigområdet er Iben Tolstrup den lokale ungdomspræst, der hver Halloween inviterer de unge til en anderledes oplevelse, hvor uhygge, gru og rædsel kombineres med kirkens ro, varme og tryghed. Det er årets kirkeoplevelse for de unge i Lemvig Kommune, og desuden byder hverdagen også på samtaler med unge, der har brug for at drøfte deres situation med en præst.

I Struer er 40% af Karen Togsverd Hansens stilling normeret som børne- og ungdomspræst i Struer Provsti. Ungdomsgruppen tilbydes TeenChurch, der er gudstjenester for konfirmander og andre teenagere fra hele provstiet. En gruppe af unge er med i planlægningen, kirkebandet spiller og en række frivillige hjælper på selve aftenen og Y's Men giver chips og sodavand efter gudstjenesten.

Der arrangeres også Ung Koncert - med et lokalt gymnasieband. Vi vælger i fællesskab et tema, f.eks. her sidste gang »Frihed«. En aften med musik, små refleksioner/input fra præsten om temaet set fra en kristen synsvinkel. Til koncerten kommer efterskoleelever og gymnasieelever.

Endelig bør nævnes Tro møder Tro - imam og præst holder oplæg på gymnasiet.

- Hver år inviterer jeg imam Radwan Mansour til Struer, og så holder vi oplæg for alle kommunens 9. klasser og senere samme dag for alle på gymnasiet, der har religion (3. g-ere og HF-ere). De unge har hvert år mange spørgsmål til os begge!

Hun har også været involveret i forskellige workshops om unge og tro.

Mia Wriedt har i lighed med tidligere ungdomspræster i Holstebro ikke fast træffetid på byens gymnasium, men til gengæld bliver hun brugt af de forskellige uddannelsessteders studievejledere, der henviser unge til samtaler. Hun har også været involveret i forskellige workshops om unge og tro, ligesom ensomme unge meget tit banker på døren for at få en personlig samtale.

Og med et smil på læben fortæller Mia, at hun også jævnligt bliver inviteret til møde-aftner for at fortælle om »Kirke for de unge«, og her er det især 60+-generationen, der sidder og lytter i håb om at få nogle gode ideer. Uden indsats fra ældre kan vi nemt komme til at tabe endnu en generation af unge.

Konfirmandtræf

Ungdomspræsterne arbejder også sammen med stiftsudvalget for gudstjeneste og forkyndelse, når det årlige konfirmandtræf i Viborg for stiftets konfirmander skal planlægges og tilrettelægges. Det er med årene blevet større og større, så arrangementet nu afvikles i parallelle spor på to dage med det samme indhold. Dagen indledes med gudstjeneste i Domkirken og fortsætter med fysiske udfoldelser og aktiviteter i Stadionhallerne og afsluttes med et stand-up-foredrag i Viborg Teater, hvor foredragsholder Anders Kofoed Pedersen, der har specialiseret sig i at tale til netop denne ungdomsgruppen, kommer

med sin pep-talk til de unge mennesker om at være modig i livet og turde gå imod strømmen, turde tro osv.

For en hel del af de 12-1500 konfirmander er der også »en fjerde halvleg« i form af spisning på Bowl'n'Fun, når man nu er kommet til Domkirkebyen!

Kirkepiloter

Man hører somme tider nogle sige, at de unge glemmer kirken efter konfirmationen, men denne fordom passer ikke på alle unge. Gennem de seneste år er projekt Kirkepiloter blevet en succes.

Over 100 unge kirkepiloter er allerede fløjet ud med nyt liv og inspiration til kirker i hele landet – også fra Viborg Stift, og nye unge er lige nu i gang med deres kirkepilotkursus for at give den lokale kirke »medvind«.

SUK, Samtaleforum Unge og Kirke, står bag uddannelsen, der siden 2004 har uddannet unge til at gå aktivt ind i det lokale kirkeliv og med deres aktiviteter skabe kirke for andre

unge. Deres største kvalitet er, at de står frem med mod og begejstring og fortæller, at kirken også er deres. De er ganske enkelt med til at gøre kirken mere nærværende i et sprog og på en måde, der fremstår troværdigt for andre unge.

Uddannelsen består dels af en projektlederuddannelse og dels af en række af relevante oplæg og workshops, der sætter fokus på opstart og udvikling af ungdomsarrangementer i kirkelige sammenhænge, og i hele forløbet støttes de unge og coaches af den lokale ungdomspræst.

Noget må der gøres

Mens der ventes på, om tommelfingeren skal vendes opad eller nedad for en kommende Trailer Church i Viborg Stift sidder stiftets ungdomspræster bestemt ikke med hænderne i skødet. Når der er spejderlejr eller ungdomstræf, er de på banen, og der bruges også kræfter og tid på den månedlige åbning af Natkirken i Viborg og Åben Kirke i Holstebro.

Og desuden er der de sociale medier, der også må og skal bruges tid på. Det er ungdommens medie og samtaleforum, hvor også en ungdomspræst må blande sig med et blokindlæg og invitationer, gennem hjemmesiden, på facebook, via snapchat eller på en helt femte mediemulighed.

Der er nok at tage fat på!

Vision:
Styrk den teologiske
voksenuddannelse

Teologisk Voksenuddannelse

Af teologisk stiftskonsulent Henning Kjær Thomsen

Ny medarbejder for voksenuddannelse og reformation

Mit navn er Henning Kjær Thomsen. Jeg er 59 år og har tidligere arbejdet som universitetsansat, sognepræst ved Ålborg Domkirke og rektor for Pastorseminariet i Århus.

Derudover har jeg lang erfaring med kirkelig voksenundervisning. Dels fra undervisningsforløb i flere perioder på både Teologi for Lægfolk i Århus og Teologisk Voksenundervisning i Ålborg. Dels fra små arrangementsrækker på sogneplan. Ofte under overskriften »Den røde tråd« - i evangelierne, Biblen, trinitetstænkningen eller i Luthers, Kierkegaards, Bonhoeffers univers etc.

Om det så har været over for skabelse og opretholdelse eller opstandelse og re-inkarnation.

Siden marts i år har jeg så været ansat ved Stiftet i Viborg som teologisk konsulent - med særligt ansvar for den teologiske voksenuddannelse og reformationsjubilæet. Og det har været en fornøjelse.

Baggrund for ønsket om fortsat dialog

For nylig så jeg i en tysk avis en beskrivelse af kristendommen, jeg ikke er stødt på før. Den blev kaldt en »samtalereigion«. Det vil sige, det er gennem de kristnes samtaler med hinanden, at vi finder ud af, hvad vi tror på. Det er altså ikke givet én gang for alle, og det bliver aldrig uforanderligt.

Nu kunne man så indvende: Jo, men Gud er dog Gud, den almægtige Skaber af alt – trosbekendelsen står vel fast. Og har vi netop ikke i de seneste år oplevet grænserne, hver gang en præst har vovet sig frem med sine egne forbehold? Om det så har været over for

skabelse og opretholdelse eller opstandelse og re-inkarnation.

Artiklen i avisen svarer: Ja, trosbekendelsen er givet; men hvad dens ordlyd betyder - det taler vi os hele tiden frem til. Ikke sådan, at vi begynder på bar bund, naturligvis. Traditionens formuleringer er væsentlige vejledninger; men kun med henblik på at træffe lignende afgørelser i dag. Når man spørger, om nogen har tilsidesat bekendelsesgrundlaget, kan man derfor heller ikke svare ved blot at citere de gamle tekster. Men man må uundgåeligt gå videre til deres tolkninger.

Og jeg tænker: Det er rigtigt, hér kan ingen unddrage sig.

Faktisk er det den tyske teolog Dietrich Bonhoeffer, som har formuleret denne sammenhæng mest rammende. Han siger:

»Kirken skal altså ikke forkynde principper, som altid er sande, men kun bud, der er sande i dag.

For hvad der »altid« er sandt, er netop ikke sandt »i dag«: Vores Gud er »altid« Gud »i dag«.

(Min oversættelse af DBW 11, 332)

Man kunne også sige det sådan:

Kristendommen har ikke en historie - den er sin historie!

Den er netop ikke »noget« uden for de kristnes liv og forståelse - i og med den.

Ikke sjældent hører man dog også nedladende holdninger til denne »nymodens selvkritik«. Hvor alt var bedre i gamle dage, da man vidste, hvad der stod fast. Men her skal man huske, at selvkritik er en umistelig frihedsret.

Magter, som vil de åbne samfund til livs, er der nok af. Nyhedenske, politisk radikale og fremmedfjendske strømninger har tilløb i disse år. Og rundt om venter mange før-moderne kræfter på igen at komme til. Men lige præcis i alt dette må vi aldrig glemme, at det er den moderne humanitetskultur, der gør det muligt at gennemføre en omfattende kritik af autoriteterne og at spørge bag om de vedtagne normer og anskuelser.

Så når det i kristendommen hedder, at Gud bliver menneske, er det denne menneskelige kultur, der sættes i centrum.

***Kristendommen har ikke
en historie - den er
sin historie!***

Konkret voksenundervisning

Under alle omstændigheder er det dette selv-kritiske grundtræk ved kristendommen, der gør samtalen om den uopgivelig. Og i virkeligheden går forståelsen af det helt tilbage til reformationen.

Luther opgav på ingen måde den ydre verden, som han delte med hele middelalderen. Men han krævede, at skulle noget regnes for sandt, så skal det være sandt »for mig«. »Pro me« hed det på latin, og det blev slagordet for hele den lutherske bevægelse.

Denne fortsatte samtale om, hvad vi tror på, er kirkelig voksenundervisning. Indtil nu er den blevet udmøntet i:

- kursusdage for stiftets præster og provster om prædiketekster og -temaer til kirkeåret
- en fortællerække for menighedsråds-medlemmer om Luther og reformationen
- en folkelig forelæsningsrække om Bonhoeffer – »teologen for Helvede«.
- samt en række enkeltforedrag i stiftets sogne og foreninger

Hidtil har fremgangsmåden været, at man henvendte sig med ønsker, hvorefter vi sammen har diskuteret det videre forløb; og det

skal bestemt også fremover være muligt. Men samtidigt har jeg selv nogle tiltag, jeg kunne tænke mig at tilbyde:

- En række om tre markante film og kirkens opstandelsestro.

Filmene er Richard Attenboroughs »Shadowlands« (1993) om C. S. Lewis; Clint Eastwoods »Gran Torino« (2008) om den polske amerikaner Kowalski og Kay Pollaks »Som I himlen« (2004) om en svensk dirigent.

Hver på deres måde formulerer de vigtige aspekter af, hvad den korsfæstedes liv betyder.

- Et forløb om indholdet af nye salmer i vores salmebog: Hvorfra, hvordan og hvorfor?
- De fire evangelier – ligheder og forskelle.
Hvad betyder det, at kristendommens grundfortælling bringes i fire versioner?
- Beretningen i kirken – over jul, påske og pinse.
- Trosbekendelsen.

Har sogne (eller andre) lyst til eet af disse forløb, er de velkomne til at tage kontakt.

ASITIGET FOLK VIL HAV GØRE SALIGT

LEVENDE ORD I DEN HELLEGE SKRIFT

SKRIFTEN ER KLAR FOR ENHVER DER TROIR

Reformationsjubilæet 2017

Af teologisk stiftskonsulent Henning Kjær Thomsen

Jubilæet

Den 31. oktober, 1517 slog Martin Luther sine 95 teser mod kirkens afladshandel op på døren til Slotskirken i Wittenberg. Det var almindelig praksis, hvis man ville »disputere« et emne akademisk, og Luther var foruden munk i byen også professor ved dens universitet.

Opmærksomheden kom dog til at række langt ud over de lærdes cirkler. For teserne blev offentliggjort ved hjælp af den nye bogtrykkekunst og var snart på alle orienteredes læber.

De blev på denne måde optakten til det nybrud i synet på Gud, verden og mennesket, der langsomt men sikkert forvandlede den europæiske historie og siden er blevet kaldt reformationen.

31. oktober 2017 er 500-året for denne begivenhed og fejres utallige steder i den europæiske verden som jubilæet for dens grundlag. Viborg Stift er ingen undtagelse. Et overordnet udvalg og flere arbejdsgrupper er kommet frem til følgende 8 indsatser i den anledning:

De otte tiltag

1: »Luther – hvem var han; hvad ville han?«

Undervisningsaftner for menighedsrådsmedlemmer i stiftet.

Tre aftner i sammenhæng – fire steder i stiftet (Plexus i Idom; Herning HF og VUC; Salling Hallerne i Roslev og Viborg) hvor alle menighedsrødder indbydes til en introduktion til Luther og reformationens univers.

1. aften: Luther - hvem var han - baggrund og historie.
2. aften: Spisning og filmen »Luther« af Eric Till (2003).
3. aften: Reformationens teologi og dens følger.

På alle 4 x 3 møder deltager biskoppen og den teologiske stiftskonsulent.

2: Reformationsgudstjenester i 2015, 2016 og 2017

Hvert år den 31. oktober på datoen for Luthers teseopslag.

Følgende tre steder er fastlagt:

2015: Lemvig kirke (og gymnasium)

2016: Herning kirke

2017: Viborg domkirke

I 2017 vil gudstjenesten blive efterfulgt af en træplantning på Nytorv. En reformations-eg i byen som en parallel til det af stiftet adopterede træ i Lutherhaven, Wittenberg.

3: Studietur til Luther-stederne i Tyskland den 23.- 27. maj 2016

Haakon Brandt har i samarbejde med sognepræst Torkil Jensen til Viborg Stift lavet en færdig rejse til lutherstederne: »I Luthers fodspor«. Prisen bliver 4.425 kr. og der er plads til 48.

Blandt stederne kan nævnes Wittenberg; Torgau; Eisleben; Erfurt; Eisenach og Wartburg.

Alle deltagere vil blive inviteret til en introduktions- hhv. afslutningsaften på Stiftet, hvor biskop og den teologiske stiftskonsulent vil være de ansvarlige. Folder kan rekvireres ved henvendelse til stiftet.

4: Reformationsuniversitetet

På snapstinget i Viborg i 2016 og 2017 gennemføres hvert år 3 foredrag som fyraftens-

møder med gode talere, efterfølgende aktiviteter og evt. spisning.

I 2016 vil rækken koncentrere sig om middelalderen som udgangspunkt og horisont for reformationen. Hvad tænkte man om familie, samfund, ret, arbejde etc.

I 2017 vil den røde tråd blive konsekvenserne af reformationen – for dagligdagen, sekulariseringen, den opkommende moderne tid osv.

Ledetråd har været konklusionen fra Heinz Schillings store bog »Martin Luther. Rebel i en opbrudstid« (2014) s. 602: »Luther ændrede religionens flossede verdsliggørelse til at den nu fik en grundlæggende tilstedeværelse i verden«.

Der arbejdes på, at nogle af disse foredrag efter juni måned også kan rekvireres andre steder i stiftet.

5: Reformationsøl

Ålborg har haft succes med deres tre øl: »Luther«, »Katharina«, »Melanchthon«. Der er solgt mere end 250.000 liter. Ribe bryghus kommer med en reformationsøl til foråret. Skulle vi ikke også lave en pakke med »Luther«, »Hans« (Tausen) og »Dorothea«?

Lanceringen bliver i bispegårdens kælder.

6: Rethink/ Reformation/ Renæssance/ Rock

Projekt, udviklet i Viborg – men til opførelse rundt i hele Danmark. Der er søgt om midler

hos den nationale reformationsbestyrelse.

En række rytmiske koncerter over:

- a) reformationens danske og tyske salmer samt
- b) verdslig nordeuropæisk renæssancemusik

Koncerttrækken udgør en krydsning af fortid og nutid, hvilket også afspejles i valget af instrumenter. Her blandes renæssancens fløjte, drejelire, sækkepibe, bombarde, skalmeje, lut o.a. med nutidens trommer, bas, guitar, keyboard og electronica.

Målet er et antal opførelser i et varieret format:

- 1) fuld koncertversion på egncenscener (i samarbejde med kommuner)
- 2) mindre version til brug i kirker (også med salmetekster)
- 3) mere undervisningsprægede arrangementer (konfirmander og skoler/gymnasier)

Ankermænd er Eskild Dohn (professionel musiker gennem mere end 25 år) og Henrich Munch (musiker og producer fra bl. a. »Sorten Muld«).

7: Udstillingen: »Liv efter Luther. Den evangeliske præstegårds kulturhistorie«

Kommer i juli 2017 til Viborg. Udstillingen stammer oprindeligt fra Berlin, hvor den har været særdeles velbesøgt og er blevet rost i høje toner.

Forhenværende rektor, Eberhard Harbsmeier, har fået til opgave at stå for den danske version og vil også holde åbningsforedraget. Omfanget er 20 store plancher.

8: Viborg som Danmarks reformationsby

Viborg er den eneste danske by, som sammen med 67 andre i Europa er blevet valgt til at være en del af »Den Europæiske Stationsvej«. Et projekt, der er udviklet af den tyske, evangeliske kirke. Med fokus på »byen« som reformationshistoriens vigtigste sted.

Ved at vælge så mange af slagsen – fra Dublin i vest til Turku i nord, over Riga i øst og til Rom i syd – vil man markere, både at den livsforståelse, der blev reformationens kendetegn, rækker ud over alle nationale og kulturelle selvtilstrækkeligheder, og at den spiller en rolle i dag. Midt i de uenigheder og udfordringer, Europa konfronteres med her og nu.

Den Europæiske Stationsvej strækker sig over 1½ år. Den består af følgende fire faste elementer:

- a) indsamling af lokale reformationsfortællinger.
- b) et portprojekt, som endnu ikke er færdigudviklet, men som vil fremhæve udgangen af det gamle og indgangen i det nye.

- c) besøg af en såkaldt »historie-mobil« fra Tyskland i 3 dage. I Viborg bliver det fra den 28. februar til den 2. marts, 2017. En lastbil eller rettere: en »truck«, der på stedet foldes ud som et rum og en globus. I sig selv en IT-station på rejsen – med alle de lokale fortællinger og muligheden for interaktivt at fortsætte dem.
- d) på den midterste dag - en stor foranstaltning med borgerbespisning og program fra morgen til aften. Optræden, fortællinger, musik etc. I Viborg er der tale om den 1. marts, 2017, hvor området omkring domkirken forvandles til en festivalplads. Med telte, truck og tre scener i kirkerummet.

På åbningsmødet den 13. november, 2015 i Passionskirken i Berlin fremlagde generalsekretær J. Schilling derudover tre indholdsmæssige fællesnævner for samtlige stationer på vejen:

For det første er de alle udtryk for en markant regional reformationshistorie, som grund eller rod til byens nuværende skikkelse. I Viborgs tilfælde er det Hans Tausens ophold 1525 – 1529, der påkalder sig opmærksomhed. Udadtil kulminerede det som bekendt med nedrivningen af 14 kirker og anvendelsen af materialerne fra dem til almindelig byggeri i byen.

For det andet repræsenterer de en prægnant reformatorisk virkningshistorie. I Viborg, som i Danmark generelt, bliver det folkekirkemodellen, andre betragter som noget særligt.

For det tredje kan de endelig blive eksponenter for en formulering af både nutidige og fremtidige livshistorier: Hvad betyder det at leve som menneske på et kristent kulturgrundlag – ikke dengang og der, men i dag og her.

Disse »reformationshistorier« kan lokalt udfoldes i rammer, som kun fantasien begrænser:

- en fortællefestival
- en poetry- eller prædikenslam
- skole- og gymnasieklassers opgaver
- børnehavers tegninger
- pensionisters erindringer
- fagpersoners beretninger
- og helt almindelige borgeres livsfortællinger

»Hvad er vigtigt i mit liv?«. »Hvem gav mig inspiration og livsmod?«. »Hvilke forhold var afgørende?«.

I Viborg er det den 1. marts 2017, der - som allerede nævnt - er udset til at favne mangfoldigheden: Unges performances, professionelle fortællere og musikere, skuespillere og viborgenserne selv.

I det hele taget er det magtpåliggende, at jubilæumsfejringen kommer ud til alle og bliver til inspiration for de enkelte sogne overalt i stiftets udstrækning. Den er ikke og må ikke blive en begivenhed alene for bestemte grupper i bestemte byer, men skal netop være for »hele folket«.

Såvel reformationsudvalget som stiftets medarbejdere og dets stiftsudvalg vil sætte alle kræfter ind på dette.

Ud fra indsigten:

Den, der kender sine egne rødder, kender sig selv bedre. Og er også i stand til bedre at forstå andre.

Kirke i virkeligheden

- Vi skal kommunikere kristendom, hvor mennesker er!

Af formand for Stiftsudvalget for medier og kommunikation Hanne Baltzer

Kirken er kommunikation. Ellers havde det gode kristne evangelium ikke nået vores breddegrader og vores hjerter. Jo, kirken har et par tusind års erfaring i formidling, og den har altid brugt de kommunikationskanaler, der var, til at nå mennesker med evangeliet. Det skal vi også i dag – ikke uhæmmet, useriøst og ubetænksomt, men ved at se, hvilke medier de folk, vi vil kommunikere til, bruger jævnligt.

Vi skal styrke kommunikationen, så flere får lyst til at søge kirken! Og vi skal udnytte, at det er så let at nå mennesker digitalt. Vi skal jo ikke råbe i øst, hvis alle står i vest. Vi skal jo ikke snakke latin, hvis folk taler jysk! Men er det sådan, mange alligevel handler, når det drejer sig om kirkens kommunikation?

Fri formidling

Kirkeblad, facebook, pressen, tv og annoncer. Lokalavisen, brochuren, You Tube og SMS. Hvad skal vi gribe og gøre i? Først og fremmest skal vi vide, hvad vi vil kommunikere, hvorfor vi skal det og til hvem! Traditi-

onelt vil man derfor se på, »hvorfor vi er her«. Missionen. Den kunne være »at forkynde Kristus som verdens frelser for alle mennesker«. Dog har den evangelisk lutherske Folkekirke ingen formålsparagraf. Stift, provsti, sogne og menighedsråd vælger selv deres prioriteringer og dermed, hvilke aktiviteter man vil sætte i værk. Sådan er det i en folkelig, forankret folkekirke.

I Stiftsudvalget for medier og kommunikation arrangerer vi en årlig mediedag, hvor man kan lade sig inspirere og lære medierne at kende. Snart kommer vi også med en medieportal til fri afbenyttelse, lige som stiftspræst Sigrød Marcussen gerne stiller sig til rådighed, hvis man er i tvivl om, hvordan formidlingen skal se ud.

“Vi skal styrke kommunikationen, så flere får lyst til at søge kirken!”

Gider du selv læse med?

Lidt provokerende spørger jeg af og til i sognene, om de pågældende menighedsrådsmedlemmer selv har lyst til at læse deres kirkeblad, hjemmeside eller lign. I vores formidling skal vi benytte et sprogbrug, folk forstår, og det er målgruppen, der vurderer, om det lykkes.

Kommunikation i Viborg stift

- Årlig mediedag
- Ny hjemmeside til Viborg Stift
- Samarbejde med andre stifter
- Find os på facebook: Viborg Stift
- Medieportal i 2016 til gratis afbenyttelse

FAKTA

Derfor: Skriv, tal og film, så folk forstår budskaberne. Dermed kan formidlingen være med til at gøre kirken og ikke mindst evangeliet vedkommende for den enkelte.

Det er en stor opgave for alle, der på nogen måde arbejder med kommunikation i folkekirken. Mediebilledet er i dag meget varieret og mangesidigt, og der er mange, der bejler til danskernes opmærksomhed. Det fordrer os til konstant at være opmærksomme på, om vores gode, valgte budskaber når vores modtagere. Også i 2016.

Inspiration til kommunikation

Af stiftspræst for medier og kommunikation Sigrid Marcussen

Rundt i landets stifter sidder der adskillige medarbejdere, hvis opgaver primært er at formidle det kristne budskab i eget stift. Det er selvfølgelig primært kirkeligt stof, der arbejdes med, men samtidig er det vigtigt at holde sig for øje, at det er mediefolk, der arbejder på mediernes præmisser.

Ved siden af arbejdet i eget stift foregår der et endog meget udstrakt samarbejde på tværs af stifterne, hvor alle kommunikationsmedarbejdere samarbejder i et internt netværk for at hjælpe hinanden med at formidle de gode nyheder og - når og hvis situationen kræver det – med at korrigere de til tider halve sandheder, der nogen gange fortælles i forskellige medier om folkekirken.

Det hænder, at en nyhed i medieverdenen ligger og simrer lige under overfladen, inden den eksploderer på landsdækkende aviser o.l. I de tilfælde er samarbejdet også til stor hjælp, fordi vi ved at informere hinanden på forhånd om, hvad der måtte være på vej, har gode muligheder for at forberede et indlæg i debatten.

Derudover bruger vi hinanden til informationsindsamling. Det drejer sig for eksempel om de gange, hvor et stift arbejder på et projekt inden for et specifikt område. I så tilfælde kan det være en stor hjælp at høre, hvilke erfaringer man har gjort sig inden for det givne felt. På den måde bygges der hele tiden videre på kendt viden til fælles bedste.

Samarbejdet bruges også til at udbrede kendskabet til spændende projekter rundt om i landet til gensidig inspiration. Der kan sagtens foregå noget i et stift, som har stor interesse for nabostiftet.

Alle har vi det fælles mål at give et godt og solidt bud på, hvad folkekirken står for. Vi vil gerne være en stemme i debatten og på den måde øge kendskabet til kristendommen og dens budskab.

Jordnær formidling af et himmelsk budskab

Af formand for Stiftsudvalget for medier og kommunikation Hanne Baltzer

Hardsyssel Efterskole dannede de perfekte rammer omkring Viborg Stifts Mediedag i april 2015. Her samledes mere end 100 »medieansvarlige« fra sognene i Viborg Stift. Efter et oplæg om Folkekirkens kommunikation ved biskop Henrik Stubbjær var der 10 forskellige workshops.

Menighedsrådsmedlemmer, kirke og kulturmedarbejdere og sognemedhjælper fik gennem varierede workshops inspiration til at arbejde professionelt med Folkekirkens kommunikation rundt i sognene.

Workshopsene gav håndgribelige ideer og input, som var klar til at gå hjem og bruge umiddelbart. Tilbagemeldingerne fra deltagerne var meget positive. Det var første gang Viborg Stift afholdt en Mediedag i 2015, men det er besluttet, at succesen skal gentages, så endnu flere kan få gavn af ideerne og nye temaer kan komme på banen.

I 2016 er Viborg Stifts Mediedag planlagt til lørdag 5. marts. Hovedindlægget holdes af

Temaerne er bl.a.

- Medieplan
- Tekster der fænger
- Sociale medier
- Hjemmesider
- Den digitale værktøjskasse
- Kirken på plakaten
- Bedre billeder
- Liv i kirkebladet

FAKTA

chefredaktør på Kristeligt Dagblad Erik Bjerager. Sæt allerede nu kryds i kalenderen. Tid, sted og øvrige temaer for workshops offentliggøres senere. Og tag en kollega med.

Viborg er det naturlige pilgrimscentrum

Vision:
Viborg som dansk
Pilgrimscentrum

Af journalist og menighedsrådsmedlem Hans Jørgen Hansen

Selvfølgelig er Viborg det naturlige centrum for pilgrimsvandring i Danmark. Fra de ældste kristne tider i Danmark har det været en valfartsby.

Ulla Kobberup er stolt over at være formand for foreningen Viborg Pilgrimscentrum. Foreningen har til formål at fremme pilgrimsvandring i Danmark med udgangspunkt i Viborg. Foreningen har et par lokaler i tilknytning til hovedbiblioteket i Viborg, hvor der med fast åbningstid hver onsdag eftermiddag er mulighed for interesserede at lære mere om pilgrimsvandring. Men hovedaktiviteter er mindst en gang hver måned at arrangere en vandring med udgangspunkt i en kirke. Nogle gange bliver der arrangeret vandringer over flere dage, hvor man besø-

ger alle kirker langs ruten. Gennem 11 år har man besøgt flere end 100 kirker.

- Vi giver folk mulighed for at komme ud at gå, hvor det religiøse har en markant placering. I vores regi har vi normalt ikke en præst i spidsen, som tager gudstjenesteelementer med ud på turen; men vi har udgangspunkt i

“... alligevel kan man mærke, at vi er pilgrimme og ikke bare Dansk Vandrelaug.”

kirken. Normalt starter vi med at deltage i gudstjenesten i en kirke. Ude på turen er der ikke så mange ydre tegn på at være kirke, men alligevel kan man mærke, at vi er pilgrimme og ikke bare Dansk Vandrelaug. Jeg går også i Dansk Vandrelaug, men når det er pilgrimsvandring, er det mere legalt at tale om åndelige ting, siger Ulla Kobberup.

Hun har været med i Viborg Pilgrimscentrum siden starten i 2004. Hendes egen tilgang til det var, at en bekendt fortalte om den store oplevelse det var at gå på El Camino til Santiago de Compostela i Spanien.

- Da jeg først havde gået der, så kunne jeg mærke forandringen til at blive pilgrim: Det søgende menneske, der er på vej. Man går på Herrens Mark, og man er ikke længere bange. Man får mod og kræfter til at kaste sig ud i livet, forklarer Ulla Kobberup, mens hun sidder ved siden af en samling af vandrestave og et kort over Hærvejen.

- Hærvejen ligger jo lige til højrebent som en stor pilgrimsrute. Nu efter vi har fået skiltet herfra og nord på, så har vi en rute, der på mange måder fint kan hævde sig på linie med Caminoen, med herberger, og sine lan-

ge øde strækninger og smuk, varieret natur. Det vil være dejligt at få mange flere ud at gå her. Her tænker jeg ikke på det turistmæssige og erhvervmæssige. Jeg tænker på, at flere skal få de enorme oplevelse det er at gå og opleve naturen, kulturen og det åndelige liv. Det er langt mere end ferie, siger Ulla Kobberup.

Hun er glad for, at biskop Henrik Stubbkjær har taget pilgrimsvandring med som en af sine visioner for Viborg Stift.

- Viborg er det naturlige center for pilgrimsvandring, ligesom Vadstena er det i Sverige, og hvorfra vi har hentet inspiration til Viborg Pilgrimscentrum. Hos dem er det bare en integreret del af kirken. Linköbing Stift har faktisk seks-otte ansatte til at udvikle og servicere. Havde vi så mange ressourcer, ville vi få mange flere ud som pilgrimme.

Kæmpe udviklingspotentiale i pilgrimme

Når den gamle arrestbygning ved siden af Viborg Domkirke på et tidspunkt bliver tømt for fanger, ville det være en rigtig god idé at fylde den med pilgrimme. Cellerne vil være perfekte rammer for et herberg med lidt primitive faciliteter.

Turistchef Charlotte Kastbjerg ser store muligheder i at Viborg udvikler sig til center for pilgrimsvandring.

“Det er langt mere end ferie, siger Ulla Kobberup.”

- Selvfølgelig har vi hotelværelser i Viborg; men de mennesker, der søger pilgrimsvandring, efterlyser normalt mere spartanske forhold og en noget lavere pris. Vi har henvendelser fra folk, der efterspørger en overnatning her i Viborg på niveau med herbergerne ude langs Hærvejen. Men i dag kan vi kun henvise til Hald, der jo ligger 11-12 kilometer ude ad ruten, siger Charlotte Kastbjerg.

Hun føler sig overbevist om, at pilgrimsvandring er i gang med at vokse til noget stort på Hærvejen.

- Vi har i dag intet overblik over, hvor mange der egentlig kommer her for at gå. Men de henvendelser, vi har fået hos VisitViborg, er i

hvert fald fordoblet fra 2014 til 2015. Og jeg er sikker på, at med bedre faciliteter i form af et center, hvor man kan servicere pilgrimme og andre vandrere, kan det vokse rigtig meget, siger Charlotte Kastbjerg, som fortæller, at interessen for natur, fordybelse og ro er eksploderet de seneste år.

- Det er da rigtig nok, at der ikke er så meget forretningsmæssig omsætning i vandreturister; men når flere kommer, bliver der også efterspurgt flere former for service. Nogle vil have transporteret bagage, nogle vil bo lidt mere komfortabelt, nogle vil spise godt, nogle vil have en færdigpakket tur. I år har virksomheden Vagabond Tours udbudt pakketur på Hærvejen. De har solgt omkring 170 pakker i år, og det bliver mange flere næste år. Det kan blive stort det her, siger Charlotte Kastbjerg, som tilføjer:

- Der bliver arbejdet på at lave et stort historisk og naturmæssigt besøgscenter ude ved Hald. Man forventer at der i øjeblikket er omkring 100.000 besøgende i området om året. Jeg kunne godt tænke mig, at halvdelen af de gæster i fremtiden er mennesker, der kommer gående dertil.

Herberg til pilgrimme på Hærvejen

Der er nogen vej endnu, inden Hærvejen er lige så populær en pilgrimsrute som El Camino i Nordspanien. I 2014 var der næsten

250.000 mennesker, der vandrede på ruten til Santiago de Compostela. På Hærvejen er det måske 1000. Til gengæld har den spanske pilgrimsrute været brugt i 900 år. Hærvejen som pilgrimsrute har i nyere tid været brugt siden 2008.

Den moderne brug af Hærvejen som pilgrimsrute udspringer af at arkitekten Andreas Blinkenberg og præsten Elisabeth Lidell gik pilgrimsvandring på Caminoen. Da Fonden Realdania udbød en arkitektkonkurrence om udnyttelse af tidligere landbrugsbygninger på landet, fik de ideen til at få oprettet nogle herberger langs Hærvejen.

Det er lokale ejere, der driver dem, men »Foreningen herberger langs Hærvejen« yder bidrag til indretning og markedsføring, blandt andet via fondsmidler. De overnattende betaler 90 kr. for en overnatning, hvor godt 80 kroner går til det lokale herberg.

Princippet er, at der skal være åbent for alle, der kommer gående, er på cykel eller til hest. Man kan ikke bestille plads på forhånd, men man skal have et særligt herbergspas, der kan købes på nogle turistkontorer, i Viborg Pilgrimscentrum og på herbergerne.

Der er i øjeblikket 14 herberger langs stisystemet »Hærvejsruten«, som de daværende amter og kommuner etablerede omkring 1990 fra Viborg til grænsen. De første 10 blev indviet i 2008, blandt andet herberget på

Pilgrimsherberget i Thorning har været en bragende succes.

Hald Hovedgård. Den drives af Viborg Kommunes Naturskole, der også holder til på Hald Hovedgård.

De første år lå det årlige besøgstal ret konstant på godt 300, men de sidste to år er antallet af gæster steget betragteligt, fortæller naturskoleleder Jens Frydendal.

- Sidste år voksede det til 511, og i år har vi haft 645. Folk er blevet vilde med at gå på Hærvejen. Og det er jo dejligt, siger Jens Frydendal.

Han taler med nogle af gæsterne, men det bliver ikke til så meget. Her skal gæsterne nemlig i modsætning til de fleste andre herberger langs Hærvejen blot lægge pengene for overnatning.

Pilgrimsherberget i Thorning har været en bragende succes siden det åbnede i 2012. Besøgstallet er næsten tredoblet. Første sæson var der 366 overnattende gæster. I sæsonen 2015 havde man 1. november noteret sig 915 gæster, fortæller Bertel Bertelsen, som er med i bestyrelsen for den selvstændige forening, der står bag herberget.

Han har også en særlig tilknytning til stedet. Huset har tilhørt hans familie i flere generationer, men nu er huset, der ligger ved siden af kirken, solgt til menighedsrådet.

- Det er menighedsrådet, der ejer det, men det er foreningen, der står for al driften, og med de mange overnatninger har vi god økonomi. Men det vigtigste er, at vi giver vores gæster en god oplevelse, fortæller Bertel Bertelsen, som fortsætter:

- Det er spændende at snakke med de mange mennesker, der kommer her. De vil vide noget om byen, om egnen, om museet og om kirken. Det bliver altid til spændende snak, når man kommer derned for at få betaling.

Han fortæller, at de fleste gæster taler om det dejlige ved at opleve naturen så tæt på, og at opleve stilheden, når de går gennem skovene. De fleste er gående fra nord, så når de kommer til Thorning, har de gået gennem det fantastiske flotte landskab omkring Hald Sø og Dollerup Bakker, og det kan de ikke lade være med at snakke om.

Pilgrimsherberget i Thorning er det nyeste af herbergerne langs den sydlige del af Hærvejen.

Noget af det vigtigste er måske stilheden.

Vandring fra kirke til kirken i påsken

I flere år har det været tradition anden påskedag, at gudstjenesten i Tjørring Kirke nord for Herning bliver slået sammen med gudstjenesten i Sinding Kirke seks kilometer derfra. Lise Edelberg er præst begge steder, og hun har gjort det til en tradition at indbyde til en pilgrimsvandring mellem de to kirker.

- Vandringerne har et tema, der er relateret til påske, og undervejs på ruten gør vi nogle ophold, hvor jeg læser en bibelsk tekst, et digt eller andet til eftertanke på vandringen. Så jo, det er bestemt forkyndelse i at lave pilgrimsvandring, siger Lise Edelberg, som tilføjer:

- Noget af det vigtigste er måske stilheden. Noget af det, der gør størst indtryk på deltagerne, er når vi nærmer os den kirke, hvor vi slutter af. Da går vi i stilhed, mens vi kan høre kirkeklokken.

Lise Edelberg tog for fem år siden initiativ til den årlige sognepilgrimsvandring, efter hun selv i flere år har deltaget i pilgrimsvandring og også har vandret på Caminoen. Hun tager udgangspunkt i de syv pilgrimsord: Langsomhed, bekymringsløshed, frihed, enkelhed, stilhed, spiritualitet og fællesskab.

- Det er ord, der udtrykker noget, der er meget efterspurgt hos mange mennesker i dag.

Derfor taler det også til andre end de, der normalt kommer i kirken, siger Lise Edelberg, som bemærker, at deltagerantallet også er større end det antal, der normalt vil deltage i gudstjenesten anden påskedag.

- Der er også den praktiske ting i det her, at vi har så mange gudstjenester i løbet af påsken, så det er godt, at vi en af dagene kan variere det ved at tilbyde pilgrimsvandring, siger Lise Edelberg.

Lige nu er hun ikke klar over, om traditionen med pilgrimsvandring mellem de to kirker kan fortsætte.

- Næste år bliver det da ikke. De er lige ved at bygge en motorvej, som sætter så store forhindringer op, at vi i hvert fald ikke kan gå den rute, vi plejer.

Kirkevandring til domkirken

I Engesvang sogn har man i år været på vandring til Viborg. Det var en tur på 50 kilometer, men det blev dog ikke gennemført på en dag, oplyser menighedsrådsformand Bodil Andresen.

- Hele turen ville nok være at tage munden for fuld, så vi brækkede den over i tre dele, og så var der buskørsel fra kirken til og fra de enkelte startsteder. Det er så en omkostning, vi har valgt at tage i menighedsrådet; men jeg synes, det er rigtigt at bruge penge på det, når

vi på den måde kommer i kontakt med andre, end de der ellers kommer i kirken, siger Bodil Andresen.

Om baggrunden for vandringen fortæller menighedsrådsformanden, at man i sognet har en tradition for en årlig vandretur store bededag fra Engesvang til en af nabokirkerne.

- Vi har mellem 6 og 12 kilometer til kirkerne i de fem sogne, der støder op til vores. Gennem de seneste år har vi besøgt alle nabokirkerne, og da vi i år skulle begynder forfra, valgte vi altså i stedet at gå til vores domkirke, fortæller Bodil Andresen.

Hun bemærker, at i Engesvang Kirke bliver det ikke kaldt pilgrimsvandring. Det hedder i stedet kirkevandring.

- Det er signalgivning. Vi vil ikke skræmme nogen væk, og det har da også vist sig, at de fleste af deltagerne i vores vandring ikke normalt kommer i kirken. De kommer for gåturen, men de kommer bestemt også for at være en del af fællesskabet, samtalen og den særlige stemning, når vi sammen går fra den ene kirke til den anden, siger Bodil Andresen.

Vision:
Trivsel blandt
menighedsråd, præster
og kirkefunktionærer

Tag hånd om samarbejdet og hinanden

Af mediekonsulent Ole Blume

I flere af biskop Henrik Stubbjærs visioner er der lagt op til et samarbejde med arbejdsgrupper og udvalg. Således også for visionen om at styrke det psykiske arbejdsmiljø, hvor stiftsudvalget for psykisk arbejdsmiljø og stiftets fire HR-konsulenter er oplagte ressourcepersoner, der skal være med til at arbejde for disse tanker og ideer.

Stiftsudvalget

Lars Henrik Lyngberg-Larsen er stiftspræst for psykisk arbejdsmiljø, og sammen med udvalget arbejder han for og på, at alle ansatte og menighedsråd har et passende fokus på det psykiske arbejdsmiljø.

- Godt psykisk arbejdsmiljø er uendeligt vigtigt for, at vi som mennesker har det godt, og for at vi i forhold til vores arbejde kan magte vores opgaver og ikke kører fast i ærgrelse og mismod, lyder det fra stiftspræsten.

“**Godt psykisk arbejdsmiljø er uendeligt vigtigt.**”

Stiftsudvalget skal inspirere med gode og enkle værktøjer til at skabe et godt arbejdsmiljø eller gøre det gode psykiske arbejdsmiljø endnu bedre. Stiftsudvalgets opgave er ikke at rede tråde ud eller »slukke ildebrande« de steder, hvor det psykiske arbejdsmiljø er gået i stykker. Der må andre tage over, fx HR-konsulenter eller andre ressourcpersoner.

Psykisk arbejdsmiljø har mange fagområder som hjælpediscipliner. Til eksempel kan nævnes tre centrale områder: Ledelse, kommunikation og psykologi. De er en viden-skab og et studium hver for sig, fulde af kundskab, teorier og modeller.

I årene fremover vil stiftsudvalget tilbyde vejledning og værktøjer til fremme af og til opmærksomhed på det gode psykiske arbejdsmiljø, lyder det fra stiftspræsten.

Formand og HR-konsulent

Kirsten Lund sidder ved sit skrivebord i provstikontoret i Herning. På en måde har hun to kasketter på. Dels er hun ansat som HR-konsulent for Herning Nordre provsti, Herning Søndre provsti og Ikast-Brande provsti, dels er hun formand for stiftsudvalget.

Men de to kasketter fungerer godt sammen, fortæller hun, for der er mange lighedspunkter.

“... *indflydelse, mening, forudsigelighed, social støtte, belønning og krav ...*”

De tre diamanter og de 6 guldkorn

Når man taler om arbejdsmiljø dukker billedet af tre diamanter og 6 guldkorn op. De tre diamanter, tillid, retfærdighed og samarbejde, handler om, hvad der skal til, for at en arbejdsplads har en høj social kapital, mens de 6 guldkorn i form af indflydelse, mening,

forudsigelighed, social støtte, belønning og krav handler om, hvad der har betydning for den enkelte medarbejders trivsel på jobbet.

Disse vigtige ord er generelle faktorer, der kan drøftes, uanset om det gælder en industriarbejdsplads eller menighedsrådsarbejdet i folkekirken, fortæller Kirsten Lund.

Den gode ledelse i alle provstier

Lige nu har stiftsudvalget for psykisk arbejdsmiljø inviteret til møder og drøftelse om »den gode ledelse« rundt i stiftets 11 provstier. Her vil stiftsudvalget i samråd med det lokale provsti sætte fokus på sammenhængen mellem Det psykiske arbejdsmiljø og den gode ledelse.

Møderækken indledes den 17. november i Holstebro, hvor der bliver forskellige oplæg ved personer, der vil fortælle om deres erfaringer med ledelse i folkekirken. Og efterfølgende er der afsat tid til debat.

I løbet af vinteren og foråret vil lignende møder om den gode ledelse blive afviklet i de øvrige provstier i Viborg Stift.

Tips og ideer til menighedsrådet

Stiftsudvalget for psykisk arbejdsmiljø arbejder udelukkende forebyggende til fremme af et godt psykisk arbejdsmiljø. For tiden har udvalget fokus på arbejdsglæde og ansvar i form af orientering og kurser om effektive og gode møder, selvledelse og ledelse, hvordan taler vi med hinanden og fællesskabsforståelse.

Til disse emner er der fyldigt materiale, der kan rekvireres hos stiftspræst Lars Lyngberg-Larsen.

Menighedsrådet som arbejdsgiver

I modsætning til stiftsudvalgets brede og orienterende arbejde, rækker HR-konsulenterne hånden ud til det enkelte menighedsråd. HR konsulenterne er netop et tilbud om hjælp med arbejdsgiverrollen, hvis et menighedsråd eller et medlem ønsker støtte, råd eller vejledning i rollen som arbejdsgiver og leder i forhold til personale, og HR-konsulenten kan nås gennem telefon, mail eller ved personligt møde.

Gælder det spørgsmål fra det ansatte personale, træder HR-konsulenten også til, mens præsterne må bruge andre kanaler via provst og biskop for råd og vejledning.

Det er også HR-konsulenten, der kan hjælpe med processer i forbindelse med samarbejde, trivsel og konfliktvejledning samt vision og målsætningsarbejde.

Og hertil konstaterer Kirsten Lund, at et godt HR-arbejde er med til at forebygge konflikter.

Fremtidens udfordringer

For såvel stiftsudvalget for psykisk arbejdsmiljø som de fire HR-konsulenter i Viborg Stift er der store udfordringer de kommende år. Det gælder ansættelser og rekruttering af personale i en hverdag, der bliver mere og mere kompleks. Hvordan skal frivillige fungere sammen med ansatte?

Der er nok at tage fat på - både i form af orientering og vejledning samt i direkte rådgivning.

DE 3 DIAMANTER

Tillid: Det er vigtigt for trivsel, at arbejdsgiver, leder og kolleger er troværdige, og at der er gensidig tillid på arbejdspladsen. Kan I f.eks. frit udtrykke jeres meninger og følelser uden at være bange for negative reaktioner? Tillid handler først og fremmest om to ting:

1. At der er tillid til, at alle udfører deres arbejde ordentligt.
2. At man stoler på hinanden.

Retfærdighed: Retfærdighed på arbejdspladsen handler om, om man føler sig retfærdigt og respektfuldt behandlet på arbejdspladsen. Bliver løn, forfremmelser, fyringer, anerkendelse, frynsegoder osv. retfærdigt fordelt? Er processen retfærdig, og får du tilstrækkelig information, når der sker forandringer? Er I gode til at håndtere uenigheder og løse konflikter?

Samarbejde: Samarbejdet på arbejdspladsen skal være baseret på gensidig tillid og respekt. Det gælder samarbejdet både inden for og mellem de enkelte afdelinger og grupper, og det gælder samarbejdet mellem de ansatte og ledelsen. Respekteres forskellige ønsker, interesser og behov i samarbejdet? Når I frem til resultater, som alle har været en del af?

FAKTA

DE 6 GULDKORN

Indflydelse

Den enkelte har indflydelse på sit eget arbejde og på de betingelser, det foregår under. Det kan være arbejdstiden, hvem man arbejder sammen med, valg af redskaber eller procedurer, arbejdets tilrettelæggelse, arbejdsstedets indretning osv.

Mening i arbejdet

Man kan se, hvordan det, man selv laver, har sammenhæng med det samlede produkt. Det er også sådan, at arbejdet har en mening ud over selve det at tjene penge. Her kommer værdier og mål også ind i billedet.

Forudsigelighed

Forudsigelighed handler om at få de relevante informationer på det rigtige tidspunkt. Det vigtige her er at undgå uvished og ængstelse. Det er altså ikke meningen, at man skal kunne forudsige detaljerne i dagligdagen. Forudsigelighed handler om de store linier.

Social støtte

Støtte kan være både praktisk og psykologisk. Det vigtige er, at den kommer på det rigtige tidspunkt, hvor man har behov for det. Støtten kan komme fra såvel kolleger som ledere.

Belønning

Det er vigtigt, at belønningen står mål med indsatsen. Ellers vil det opfattes som uretfærdigt. Belønningen kan være løn, anseelse og påskønnelse eller muligheder for udvikling og karriere i forbindelse med jobbet. Alle tre former for belønning har betydning for de ansatte.

Krav

Kravene i arbejdet er både kvantitative og kvalitative. De kvantitative krav skal være passende. Det betyder, at man hverken skal have for meget at lave eller for lidt. Også de kvalitative krav skal passe til personen. Arbejdet skal altså hverken være for svært eller for let. Måske »lidt for svært« er det bedste. Endelig skal kravene være klare. Man skal altså vide, hvornår arbejdet er udført godt nok.

FAKTA

*Stiftsrådet 2015.
Sognepræst Bjarke Møller-Sørensen
mangler, han er nyvalgt istedet
for Anne Røndal.*

Stiftsøvrighed

Stiftsamtmand
Bente Koudal Sørensen

Biskop
Henrik Stubkjær
hes@km.dk
Tlf. 86 62 09 11
Mobil 23 29 66 00

Stiftsrådet

Funktionsperioden 1. november 2013 – 31. oktober 2017

Stiftsrådet består af ialt 17 medlemmer: et lægt medlem fra hvert af stiftets 11 provstier samt tre præster, en provst og to »fødte medlemmer« (biskop og domprovst).

Medlemmer pr. 1. december 2014

To fødte medlemmer

- Biskop Henrik Stubkjær, Viborg Stift
- Domprovst Thomas Frank, Viborg Domprovsti

En provst

- Provst Carsten Hoffmann, Struer Provsti

Tre præster

- Sognepræst Bjarke Møller- Sørensen, Højslev-Lundø-Dommerby Pastorat
- Sognepræst Orla Villekjær, Sønder Felding Pastorat
- Sognepræst Niels Peter Sørensen, Aalestrup Pastorat

11 læge medlemmer

- Karl Georg Pedersen, Holstebro Provsti
- Formand
- Christian Futtrup, Lemvig Provsti
- Næstformand
- Jens Erik Larsen, Viborg Domprovsti
- Egon Noe, Viborg Østre Provsti
- Erling Bitsch Vingborg, Vesthimmerlands Provsti
- Henry Thomsen Just, Herning Nordre Provsti
- Bjarne Elmholt, Herning Søndre Provsti
- Egon Espersen, Skive Provsti
- Asger Christen Østergaard, Ikast-Brande Provsti
- Bent Ingemann Jensen, Struer Provsti
- Gert Primdahl, Salling Provsti

Administration

Viborg Stift
Bispegården
Domkirkestræde 1
8800 Viborg

Telefon: 8662 0911

Fax: 8662 3709

E-mail: kmvib@km.dk

Telefontid: Mandag - torsdag
kl. 9 - 16, fredag kl. 9 - 14

Kontortid: Mandag - torsdag
kl. 8 - 16, fredag kl. 8 - 14

Stiftskontorchef Bodil Abildgaard

- Amanuensis for biskoppen
- Generel sagsbehandling
- Personalechef for stiftets ansatte

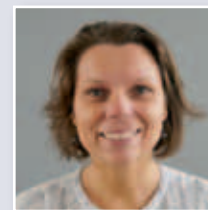

Teologisk stiftskonsulent Henning Kjær Thomsen

- Teologisk medarbejder for biskoppen
- Ansvarlig for Stiftets fejring af Reformationsjubilæum 2017
- Undervisning af menighedsråd og præster
- Foredrag og oplæg i Stiftet

Juridisk specialkonsulent Dorthe Pinnerup

- Juridisk sagsbehandling
- Tværstiftslige opgaver indenfor personaleforhold, byggevejledninger m.m.

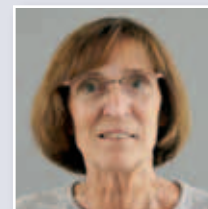
Stiftskasserer Pouli Pedersen

- Overordnet økonomiansvarlig

Afdelingsleder Birte Laugesen

- Journalansvarlig
- Kørselsgodtgørelse, flyttegodtgørelse og tjenestedragter

**Kontorfuldmægtig
Vibeke Lund**

- Administration af gravstedsaftaler

**Afdelingsleder
Lene Østergaard**

- Sagsbehandler, herunder rådgivning om kirkefunktionærer til menighedsråd i alle provstier i Viborg Stift.
- FLØS ansvarlig
- Byggesager ved kirker og kirkegårde

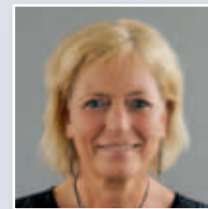

**Kontorfuldmægtig
Susanne Enevoldsen**

- Sagsbehandling vedrørende præster

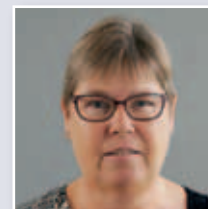
**Bispesekretær / fuldmægtig
Mette Nielsen**

- Sekretær for biskoppen og stiftskontorchefen
- Ekspedition af præsteansættelser og konstituering af præster
- Administration af legater
- Webmaster Viborg Stifts hjemmeside, DAP samt øvrige sociale medier
- Administration af Bispegården

**Bogholder
Mette Ritter**

- Bogholder
- Ansvarlig for Gias Center Viborg samt Stiftsmidlerne i Viborg Stift, Helsingør Stift og Roskilde Stift

Bogholder
Gitte Sloth Jørgensen

- Bogholder
- Ansvarlig for stiftsmidler i Aalborg Stift og Lolland-Falster Stift samt Fællesfonden og Skoletjenesten
- GIAS medarbejder

Mediekonsulent
Ole Blume

- Produktion af tv-udsendelser og indslag til regionalt tv
- Konsulent i medie-spørgsmål og pressearbejde
- Redaktør af Viborg Stiftsbog

Servicemedarbejder
Sussi Madsen

- Servicemedarbejder

Konsulenter

Kgl. Bygningsinspektør:
Arkitekt m.a.a. Niels Vium
Kjær & Richter A/S
Mejlgade 7 · 8000 Århus C.
Tlf. 86 13 06 33
www.kjaerrichter.dk
k-r@k-r.dk

Kirkegårdsconsulent:
Arkitekt m.a.a., m.d.l. Mogens B. Andersen
Vibevej 6 · 9000 Aalborg
Tlf. 98 16 59 64
arkitekt@mbandersen.dk

Bygningskonsulent:
Arkitekt Thomas Meedom-Bæch
Sct. Laurentii Vej 6 · 8800 Viborg
Tlf. 86 62 67 16
tmb@meedom-arkitekter.dk

Klokkekonsulent (VEST+ØST):
Organist og klokkenist Per Rasmus Møller
Nørregade 4 · 8550 Ryomgård
Tlf. 86 39 40 48/ 23 80 44 28
prm@km.dk

Orgelkonsulent (VEST):
Organist Torben Krebs
Filosofgangen 12 · 5000 Odense C.
Tlf. 66 14 45 54 / 53 65 57 79
torbenkrebs@mail.dk

**Varme-, energi- og klimakonsulent:
Civilingeniør Poul Klenz Larsen**

Vilvordevej 55 · 2920 Charlottenlund
Tlf. 39 64 34 63/ 20 15 35 30
poul.klenz.larsen@privat.dk

Estate mægler Inge Marie Munk

Grønnegade 21 · 8800 Viborg
Tlf. 87 25 41 45
8800@estate-maeglerne.dk
*(vurdering af statens tjeneste- og lejeboliger
i forbindelse med boligfastsættelse)*

Videncentret for Landbrug

Plan & Miljø, Afdeling for landbrug

Agro Food Park 15 · 8200 Århus N.
Tlf. 87 40 50 00
Morten Haahr Jensen (ansv.)
Tlf. 87 40 51 31
mhj@vfl.dk

Provstier og provster i Viborg Stift

Viborg Domprovsti

Domprovst: Thomas Frank

Sct. Leonis Stræde 1 · 8800 Viborg
Tlf. 86 62 04 37

Sekretær: Berit Rasmussen

Vognmagervej 14 · 8800 Viborg

Tlf. 86 46 76 86

E-mail provst: tofr@km.dk

provsti: viborg.domprovsti@km.dk

Viborg Østre Provsti

Provst: Bjarne Bæk Markussen

Højbjerg Møllevvej 24 · Højbjerg

8840 Rødkjærsbro

Tlf. 3033 1680

Sekretær: Henriette Hedegaard

Vognmagervej 14 · 8800 Viborg

Tlf. 86 46 76 86

E-mail provst: bbma@km.dk

provsti: viborgoestre.provsti@km.dk

Salling Provsti

Provst: Susan Aaen

Bredgade 62 · Glyngøre · 7870 Roslev

Tlf. 97 73 10 11

Sekretær: Jette Dalsgaard

Sallinggade 1, 1. tv. · 7800 Skive

Tlf. 97 52 52 92

E-mail provst: saa@km.dk

provsti: salling.provsti@km.dk

Skive Provsti

Provst: Betty Grønne Ahrenfeldt

Bilstrupparken 3 · 7800 Skive

Tlf. 30 53 76 67

Sekretær: Bodil Kristensen

Sallinggade 1, 1.tv. · 7800 Skive

Tlf. 96 76 10 44

E-mail provst: bgah@km.dk

provsti: skive.provsti@km.dk

Vesthimmerlands Provsti

Provst: Hanne Petersen

Hvalpsundvej 2 · Hornum · 9600 Aars

Tlf. 98 66 10 27

Sekretær: Birgit Helenius Christensen

Messevej 2 · 9600 Aars

Tlf. 96 36 97 30

E-mail provst: hpe@km.dk

provsti: vesthimmerlands.provsti@km.dk

Herning Nordre Provsti

Provst: Asger Grove Korsholm

Lysgårdvej 7 · 7480 Vildbjerg

Tlf. 97 13 11 42

Sekretær: Lone Poulsgaard

Gl. Kirkevej 33 · 7400 Herning

Tlf. 97 14 77 71

E-mail provst: agko@km.dk

provsti: herningnordre.provsti@km.dk

Holstebro Provsti

Provst: Niels Arne Christensen

Helgolandsgade 74 · 7500 Holstebro

Tlf. 97 42 06 48

Sekretær: Else-Marie Sloth Linde

Kirkestræde 9 A · 7500 Holstebro

Tlf. 96 10 08 63

E-mail: nac@km.dk

provsti: holstebro.provsti@km.dk

Herning Søndre Provsti

Provst: Kirsten Braad Thyssen

Løvbakkevej 7 · Gullestrup · 7400 Herning

Tlf. 97 21 34 22

Sekretær: Kirsten Kruse Elmholdt

Gl. Kirkevej 33 · 7400 Herning

Tlf. 97 14 77 71

E-mail provst: kbt@km.dk

provsti: herningsoendre.provsti@km.dk

Lemvig Provsti

Provst: Knud Erik Schultz Nissen

Bøvlingvej 15 · Bøvling · 7650 Bøvlingbjerg

Sekretær: Jette Sørensen

Bøvlingvej 15 · Bøvling · 7650 Bøvlingbjerg

Tlf. 97 88 50 05

E-mail provst: ksn@km.dk

provsti: lemvig.provsti@km.dk

Ikast-Brande Provsti

Provst: Poul Erik Knudsen

Rolighedsvej 10 · 7430 Ikast

Tlf. 51 29 59 95

Sekretær: Lise-Lotte Maibrith Pilgaard

Kirkegade 8 · 7430 Ikast

Tlf. 51 34 22 40

E-mail provst: pek@km.dk

provsti: ikast-brande.provsti@km.dk

Struer Provsti

Provst Carsten Hoffmann

Kjærgårdsmøllevej 2, Ølby · 7600 Struer

Tlf. 97 86 50 16

Sekretær: Susanne Muff Sørensen

Fælledvej 17 · 7600 Struer

Tlf. 97 46 44 55

E-mail provst: caho@km.dk

provsti: struer.provsti@km.dk

Stiftsudvalg

Stiftsudvalg for diakoni

Lotte Martin Jensen, Viborg (formand)

Else Bjerg, Viborg

Ole Andersen, Ikast-Brande

Aase Hebsgaard-Pedersen, Viborg

Grethe Laursen, Viborg

Søren Tolstrup Christensen, stiftspræst

Stiftsudvalg for gudstjeneste og forkyndelse

Anne Røndal, Ikast-Brande

Birgit Vognstoft, Holstebro

Birgitte Refshauge Kjær, Skive

Dorte Lundgaard Jeppesen, Herning

Gitte Preussler, Holstebro

Jakob Fløe Nielsen, Salling

Karen Togsverd Hansen, Struer

Karl Georg Pedersen, Holstebro

Thomas Felter, stiftspræst

Stiftsudvalg for medier og kommunikation

Hanne Baltzer, Vellev (formand)

Betty Grønne Ahrenfeldt, Skive

Henrik Vinther Krogh, Lemvig

Lars Raahauge, Viborg

Thomas Bank Møller, Herning

Henning Bjerg Mikkelsen, Lemvig

Orla Villekjær, Herning

Bent Ingemann Jensen, Thyholm

Sigrid Marcussen, stiftspræst

Ole Blume, mediekonsulent

Stiftsudvalg for psykisk arbejdsmiljø

Kirsten Lund, Herning (formand)
Vagn Ove Høgild, Holstebro
Hans Old Jensen, Holstebro
Gitte Preussler, Holstebro
Jørgen Stilling, Ilskov
Kaj Gøtzsche, Lemvig
Lars Henrik Lyngberg-Larsen, stiftspræst

Stiftsudvalg for undervisning

Niels-Peter Lund Jacobsen, Viborg (formand)
Charlotte Falkenberg Sloth, Holstebro
Birgitte Svenstrup, Viborg
Merethe Lindhardt Christensen, Viborg
Kirsten Donskov Felter, Vesthimmerland
Asbjørn Munk Hyldgaard
Lissy Hauge Jensen, Holstebro
Hanne Høgild, stiftspræst

Stiftsudvalg for økumeni, mission og religionsmøde

Vilhelm Elmholdt Værgø, Holstebro
(formand)
Christian Bach Iversen, Vesthimmerland
Steffen Nørregaard, Viborg
Karin Vestergaard, Ikast-Brande
Grethe Bækgaard Thomsen, Lemvig
Ole Andersen, Ikast-Brande
Niels Iver Juul, Vesthimmerland
Gert Oluf Schwartz Lausten, Herning
Peter Nikolaj Frøkjær-Jensen, stiftspræst

- Viborg Domprovsti
- Viborg Østre Provsti
- Salling Provsti
- Skive Provsti
- Vesthimmerland Provsti
- Herning Nordre Provsti
- Holstebro Provsti
- Herning Søndre Provsti
- Lemvig Provsti
- Ikast-Brande Provsti
- Struer Provsti

